

ks. Anton Tyrol

ODKRYWANIE BIBLIJ JAKO ŹRÓDŁA SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH ROZWIĄZAŃ W PRACY STOWARZYSZENIA BIBLIJNEGO NA SŁOWACJI

Temat *Odkrywanie Biblii jako źródła społeczno-politycznych rozwiązań* przedstawia w pewnym sensie nowy rozdział w pracy Katolickiego Stowarzyszenia Biblijnego na Słowacji. Jest to dla nas nowy temat, dlatego, że do tej chwili nie zwracaliśmy specjalnej uwagi na ten szczególnie aspekt korzystania z Pisma Świętego. Warto zaznaczyć, że jest to taka droga, którą można dotrzeć z treściami zawartymi w Piśmie Świętym również do zsekularyzowanej publiczności.

DOTYCHCZASOWA PRACA STOWARZYSZENIA BIBLIJNEGO I SPOSOBY CZYTANIA PISMA ŚWIĘTEGO

Od 1993 r., kiedy to zostało założone Katolickie Stowarzyszenie Biblijne na Słowacji, systematycznie pracowaliśmy przede wszystkim nad rozwinięciem sieci „kręgów biblijnych”, na których uczymy właściwie pracować z Pismem Świętym, a przede wszystkim z Ewangelią. Drugą dziedziną naszej pracy była popularyzacja niektórych prostych sposobów analizy tekstów biblijnych. Te proste metody staraliśmy się szerzyć poprzez wspomniane kręgi, albo w ramach jednorazowych lub kilkakrotnych wykładów w parafiach, do których nas zapraszają. W ostatnim czasie udało nam się włączyć metody te do programu studiów w ramach praktycznej egzegezy dla kleryków oraz dla eksternistycznych studentów teologii na Spiskiej Kapitule a także na Katolickim Uniwersytecie w Ružomberoku, gdzie studiują przyszli nauczyciele wszystkich typów szkół. Na uczelniach tych prowadzimy również na ten temat seminaria, a studenci w ten sposób przygotowują materiały na temat Ewangelii synoptycznych. W tym roku

pracujemy nad Psalmami. Oprócz tej bezpośredniej praktycznej popularyzacji Biblii staramy się wydawać publikacje biblijne. W ciągu ostatnich dwóch lat wydaliśmy osiem książek.

W zeszłym roku zorganizowaliśmy pierwszy kurs dla lektorów i kantorów z całej Słowacji. Oprócz tego przy współpracy Wydawnictwa Salezjańskiego zaczęliśmy wydawać *Komentarze biblijne* w formie cienkich zeszytów. Te proste komentarze przeznaczone są przede wszystkim dla młodych rodzin (jest to tłumaczenie z języka włoskiego serii: *La Bibbia per la famiglia*). Był to pomysł biskupa pomocniczego z Nitry Franciszka Rábeka, który projekt ten przedstawił na Konferencji Plenarnej Biskupów na Słowacji, a słowacki Episkopat projekt ten zatwierdził. W tym czasopiśmie biblijnym widzimy kontynuację odnowy duchowej również po skończeniu Roku Jubileuszowego.

Tak się przedstawia biblijne duszpasterstwo na Słowacji. Mamy również powołaną do życia Radę Towarzystwa Biblijnego, która spotyka się dwa razy w roku. Z każdej diecezji zostali mianowani dwaj członkowie, których zadaniem jest koordynacja duszpasterstwa biblijnego w diecezjach.

OBOWIĄZEK WYJAŚNIANIA ZNAKÓW CZASU W ŚWIETLE EWANGELII

Po Soborze Watykańskim II dość wyraźnie w naszej terminologii zadomowiła się kategoria „znaki czasów”. W dokumentach soborowych temu pojęciu poświęca się wiele uwagi. W Konstytucji *Gaudium et Spes* jest wspomniane, że „obowiązkiem Kościoła jest nieustanne badanie znaków czasu i wyjaśnianie ich w świetle Ewangelii tak, aby wiedział, jak odpowiadać w sposób dostosowany do każdego pokolenia...” (GS 4)¹.

Pod pojęciem znaków czasu trzeba rozumieć „takie wydarzenia historyczne, które są zdolne wytwarzać ogólną aprobatę, w której wierzący jest przekonany o niezmiennym i dramatycznym działaniu Boga w historii, a niewierzący jest ukierunkowany do podejmowania

¹ *Enchiridon Vaticanum, Documenti: Il Concilio Vaticano II*, Edizioni Dchoniiane Bologna⁶1968, s.783.

stale bardziej prawdziwych, konsekwentnych i fundamentalnych decyzji wpływających na ogólny postęp ludzkości”¹.

Do zrozumienia znaków czasu koniecznym jest spojrzenie na nie w świetle Ewangelii. Możemy nawet zaryzykować stwierdzenie, że taka jest w dzisiejszych czasach potrzeba społeczno-polityczna. To znaczy, że jak chcemy rzeczywiście odegrać w dzisiejszym świecie tę rolę, która do nas należy – a którą nam zdefiniował Sobór – naszym obowiązkiem jest zająć się wyjaśnianiem Pisma dla współczesnego świata.

Jednym z najbardziej podstawowych i najokazalszych znaków czasu w XX wieku jest ogólne zainteresowanie Pismem Świętym. Bóg nam dał zapalonych propagatorów ruchu biblijnego, który od trzydziestych lat² konsekwentnie szerzy się po całym świecie, a na końcu XX wieku możemy powiedzieć, że Pismo Święte staje się głównym „źródłem życia i nadziei w trzecim tysiącleciu”³.

Wspomniano zainteresowania Biblią, które odczytujemy jako znak czasu, nie rozumiemy tylko jako wewnętrznej sprawy Kościoła katolickiego albo innych Kościołów. Rozumiemy to jako powszechne zwrócenie uwagi człowieka na historię i na jej znaczenie. W taki sposób zaczyna się na nowo studiować Pismo Święte pod kątem filozofii historii, pod kątem różnych dynamicznych, filozoficznych albo całkowicie pragmatycznych kierunków. Twierdzi się również, że Pismo Święte jest pomocą przy próbie rozwiązywania tak ważnego współczesnego problemu, jakim jest postmodernizm⁴.

¹ R. FISICHELLA, *La Rivelazione: evento e credibilità*, in: M. MIKOLÁŠIK, *Znamenía časov a hodnovernosť kresťanského znamenía*, Znaky časov, Zborník referátov, STS nr I, Spišské Podhradie – Spišská Kapitula 1998, s. 73.

² Por. J. KÜRZINGER, *Bibelbewegung*, in: J. HÖFER, – K. RAHNER, *Lexikon für Theologie und Kirche*, 2. Band, Verlag Herder Freiburg 1958, s. 344-346.

³ W. EGGER, *Tretet mit Dank durch seine Tore ein* (informacje o uroczystym przeżywaniu Jubileuszu 2000, rękopis), Brixen 1999.

⁴ Autor Stanley J. Grenz w swojej książce *Úvod do postmodernizmu* (Návrat domů, Praha 1997, s. 157-169) proponuje kilka warunków, które mają być spełnione przy głoszeniu Ewangelii. Głoszone Słowo Boże miało być:

– *postindywidualistyczne*: prawda o człowieku; nie niedocenianie, ani zbytne przewartościowanie;

– *postracjonalistyczne*: pokonany „tylko rozum”; „gdzie wiara myśli, gdzie rozum wierzy”;

Dzisiaj w egzegezie biblijnej używa się metody historyczno-krytycznej jako najbardziej dostosowanej metody interpretacji Pisma Świętego dla współczesnego człowieka. Przy korzystaniu z tej metody istnieje możliwość komentowania Pisma Świętego w wyżej wymienionym duchu.

Siódmy punkt tej metody ma nazwę „znaczenie i interpretacja”¹. W pierwszej fazie o nazwie „znaczenie” chodzi o wyjaśnienie znaczenia poszczególnych słów, ich kombinacji i tekstów, które te słowa i wyrazy zawierają same w sobie. Pod drugim słowem „interpretacja” rozumiemy aplikowane wyjaśnienie czyli interpretację dla „jakiegoś stanu albo grupy zainteresowanych. Może to być interpretacja religijna, kulturowa, antropologiczna itd. W zależności od tego różniamy interpretację biblijno-teologiczną na różnych poziomach: na poziomie osoby, kultu, pracy duszpasterskiej, badań teologicznych i różnych kontaktów ze światem niewierzących itp.

Z tego wynika, że antropologiczna interpretacja Biblii jest możliwa. Jest to interpretacja skierowana bezpośrednio na człowieka. Nie podkreśla się tu religijnego punktu wyjścia, ale ogólnie antropologiczny, na poziomie jednej osoby, albo całego kolektywu.

GŁÓWNE TEMATY PISMA ŚWIĘTEGO I ICH ZNACZENIE DLA SPOŁECZEŃSTWA

Pismo Święte daje nam wiele możliwości, gdzie różne tematy można rozpracować według antropologicznego sposobu interpretacji. Postaram się teraz krótko przedstawić niektóre tematy, moim zdaniem świetnie nadające się do tego, abyśmy je na Słowacji rozpracowali i podali całemu społeczeństwu do refleksji.

Przykładem może być wyjście Izraelitów z Egiptu (Wj 11, 1 – 13, 16) i wędrówka przez pustynię (Wj 13, 17nn). Jest to jeden z najważniejszych tematów w całym Piśmie Świętym, gdyż przy jego

–*postdualistyczne*: Ewangelia ingeruje do człowieka, nie tylko do jego ciała ale bo tylko do jego duszy;

–*postnoeticentryczne*: nie tylko gromadzenie wiadomości, ale stała metanoia.

¹ Por. A. TYROL, *Poznámky k štúdiu biblickej exegézy*, KBD Svit 1999, s. 93-96. Por. T. VUK, *Introduzione alla metodologia esegetica dell'Antico Testamento*, Jeruzalem 1993 (rękopis) używa wyrazów „introduzione e spiegazione”.

pomocy została wyjaśniana cała historia zbawienia. Ma on również bardzo wiele do powiedzenia współczesnemu społeczeństwu. Jeżeli staramy się postrzegać drogę narodu izraelskiego do Kanaanu jako drogę z niewoli do wolności, wówczas możemy w niej widzieć również modelową sytuację współczesnych warunków. Potrzeba dostrzec prawdziwe wartości, które znajdują się w pewnej dalszej perspektywie. Czas obecny może jawić się jako droga przez trudy zmierzająca do określonego celu. We współczesnej sytuacji społeczno-politycznej możemy się zgodzić na tymczasową materialną nędzę, aby zdobyć to, co widzimy w dalszej perspektywie. Nigdy nie możemy jednak przeżywać tęsknoty za przeszłą niewolą w politycznym reżimie, który nas trzymał w swoich rękach.

Temat wolności narodu w interpretacji Samuela (1 Sm 8) może być również aktualny dla nas dzisiaj. Samuel stara się utrzymać naród w dotychczasowym stylu. Próbuje zachować sytuację, w której tylko Bóg JHWH jest rozumiany jako Król Izraela. Izraelici żądają, aby Samuel ustanowił im króla. Wtedy Samuel przedstawia im prawa przyszłego króla. Chociaż nie jest to dosłownie wspomniane, to jednak odczuwa dumę Żydów z tego, że ich Królem jest Bóg JHWH. Dopóki Żydzi nie mieli króla, mogli w pewnym sensie powiedzieć, że są naprawdę wolni. Taka wolność narodu, albo wolność poszczególnej osoby w Absolutnym istnieniu może być inspirująca dla nas w dzisiejszych czasach.

W Księdze Powtórzonego Prawa możemy odnaleźć fragment (Pwt 6, 10-19) zawierający wezwanie Boże, zapisane przez natchnionego autora, skierowane do Narodu Wybranego, aby po zajęciu krainy nie zapomniał o Bogu, który mu tę krainę darował. Tekst ten może być interpretowany jako wezwanie dla dzisiejszego społeczeństwa, aby pamiętać o podstawowych zasadach.

Z tekstów Nowego Testamentu możemy wspomnieć na przykład cudowne rozmnożenie chlebów i ryb (Mk 6, 34-44). Jezus przynosi królestwo Boże nie tylko poszczególnym osobom w postaci uzdrowienia albo wykupienia, ale daruje całkowite szczęście narodowi, zespalać go w jedną wspólnotę¹.

¹ Por. K. STOCK, *Gesù la Buona Notizia, Il messaggio di Marco*, Edizioni ADP-Roma 1990, s. 84.

Innym przykładem może być przemówienie świętego Pawła na Areopagu (Dz 17, 22-34), które dla Pawła skończyło się bardzo smutno i do głębi wstrząsnęło całą jego osobowością. Jest to dla nas ostrzeżenie, że i w dzisiejszej działalności apostołskiej musimy liczyć się z szyderstwem oraz z tym, że świat nie będzie akceptował naszego starania o przybliżenie Ewangelii. Ma to być dla nas motywacją do głębokiego zakorzenienia się w Chrystusie i do przekonania się o tym, że świat przyjmuje prawdę powoli. Dzisiaj wiemy, jaka jest sytuacja: znikły wszystkie filozofie, ponieważ się wewnętrznie wyczerpały, ale prawda Ewangelii, którą głosił święty Paweł, jest stale żywa, ponieważ napędza człowieka również w dzisiejszych czasach.

DUCHOWE KORZYŚCI PRACY STOWARZYSZENIA BIBLIJNEGO DLA SPOŁECZEŃSTWA

Na początku wspomniałem, że do tej chwili specjalnie ani nie zwracaliśmy uwagi na antropologiczne czy socjologiczne ukierunkowanie pracy apostołskiej i duszpasterstwa biblijnego. Na Słowacji istnieje wielka możliwość pracy biblijnej na tym poziomie. W pierwszym rzędzie są to mass media i czasopisma świeckie, do których można bez większych problemów się dostać i zaproponować im sensowne słowa oparte o orędzie biblijne.

Następnie są to akcje prowadzone przez różne organizacje państwowe, a które łączą się tematycznie z bibliją. Organizatorzy oczekują od nas pomocy w postaci konsultacji albo materiałów pomocniczych. Na przykład w ostatnim czasie zostaliśmy poproszeni do konsultacji dotyczącej ogólnokrajowego konkursu plastycznego dla dzieci pod nazwą *Dziecięcy plastyczny Trenčín 2000*, który organizowało Ministerstwo Szkolnictwa Słowacji. Dzieci swoimi pracami plastycznymi włączyły się do nowego odczytywania tematyki biblijnego orędzia dla trzeciego milenium.

Na pewno będzie wiele możliwości przedstawienia orędzia Biblii całemu naszemu społeczeństwu. Ważne jest to, abyśmy na te możliwości byli przygotowani, mieli opracowaną tematykę, oraz sami szukali nowych dróg dotarcia z biblijnym orędziem do współczesnego świata.

Spiš, Słowacja

KS. ANTON TYROL